

використати систему «Dundas», яку використовують для інтерактивного представлення та взяття даних у вигляді звітів. Для ефективної роботи між факультетами та приймальною комісією варто використати систему «SPMF», яка допомагає підтримувати класифікацію та аналізувати правила. А для контролю за освітнім процесом, якщо мова йде про взаємозв'язок між деканатом та кафедрами, використовувати систему «Solmin's XLminer», за допомогою якої дослідити приховані відносини, працювати з масивними даних, якщо їх обсяг не дозволяє розмістити їх в Excel.

Висновки. Отже, в рамках дослідження технології було охарактеризовано технологію Data Mining, надано організаційну структуру ЗВО, представлено інформацію про основні завдання Data Mining та проаналізовано окремі системи Data Mining, які варто використовувати в навчальних закладах. Варто наголосити на тому, дані, які отримує ЗВО та ті, що функціонують в його межах, мають певні особливості, тому перед тим, як запроваджувати технологію, варто розуміти, до яких цілей призведе це використання [2].

Список використаних джерел

1. Болюбаш Н. М. *Задачі та методи інтелектуального аналізу освітніх даних.* Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. С. 26-29
2. Моторин Р. М. *Використання технологій Big Data для розвитку вищої освіти.* К.: КНТЕУ, 2019. С. 42-46

УДК 316.77

*Родигін К. М., к.філос.н.,
старший викладач кафедри журналістики
та соціальних комунікацій*

УКРАЇНСЬКИЙ НАРАТИВ ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ У ВЕРСІЯХ ГІМНУ «ЗРОДИЛИСЬ МИ ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ»: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

У нинішній повномасштабній фазі російсько-української війни, як і в її попередній гібридній фазі, значну роль відіграє протистояння на інформаційно-смысловому рівні. Сенси проявили себе як стратегічна зброя, завдяки якій вибудовуються стійкі і довготривалі наративи. Проте смислові війни, опір ворожим наративам та просування власних не є новим винаходом. З давніх часів для цього слугували твори найрізноманітніших жанрів. Зокрема урочиста пісня-гімн за своєю суттю має бути твором із концентрованими смислами та високим символічним потенціалом.

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей трансляції ключових смислів та формування українського наративу визвольної війни у двох версіях гімну «Зродились ми великої години».

Оригінальна версія цього тексту, відома також як «Марш українських націоналістів», була написана у 1929 р. Олесем Бабієм, учасником Перших визвольних змагань, покладена на музику Омеляном Нижанківським і в подальшому стала гімном ОУН [1]. У 2017 р. сучасний варіант [2], адаптований українським музикантом Олегом Скрипкою, був презентований з нагоди Дня українського добровольця [3], а пізніше виконаний у 2018 р. під час параду до Дня незалежності України та сторіччя відновлення державності [4] Ця версія пісні відома під назвою «Марш нової армії» або «Марш української армії». Для порівняльного аналізу версій доцільно застосувати таблицю (Таблиця 1). Найбільш значущі відмінності в текстах виділено жирним шрифтом.

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз версій гімну «Зродились ми великої години»

Марш українських націоналістів Слова О. Бабія, 1929 р. [1]	Марш української армії Адаптація О. Скрипки, 2017-2018 рр. [2]
Зродились ми великої години, З пожеж війни і з полум'я вогнів, Плекав нас біль по втраті України, Кормив нас гнів і злість на ворогів.	Зродились ми великої години, З пожеж війни і полум'я вогнів. Плекав нас біль за долю України, Зростив нас гнів і лють на ворогів.
І ми йдемо у бою життєвому, Тверді, міцні, незламні, мов граніт, Бо плач не дав свободи ще нікому, А хто борець – той здобуває світ.	Ми йдемо в бій переможним ходом, Тверді, міцні, незламні, мов граніт, Бо плач не дав нікому ще свободи, Хто борець – той здобуває світ.
Не хочемо ні слави, ні заплати. Заплата нам – це радість в боротьбі, Солодше нам у бою умирати, Як жити в путах, мов німі раби.	<i>(Замість цих двох куплетів оригінальної версії у сучасній адаптації міститься речитатив на основі іншого патріотичного тексту 1920-х років, «Молитви українського націоналіста», на слова Осипа Мащака)</i>
Доволі нам руїни і незгоди, Не сміє брат на брата йти у бій. Під синьо-жовтим прапором свободи З'єднаєм весь великий нарід свій.	
Велику правду для усіх єдину Наш гордий клич народів несе: Вітчизні ти будь вірний до загину! Нам Україна вища понад все!	Велику суть – для усіх єдину, Наш гордий клич народів несе! Вітчизні будь ти вірний без упину, Нам Україна вище понад все!
Веде нас в бій борців упавших слава. Для нас закон найвищий – то наказ: Соборна Українська держава Вільна й міцна від Сяну по Кавказ!	Веде нас в бій Героїв наших слава, Для нас закон – найвищий то наказ! Соборна Українська є держава – Одна навік, від Сяну по Кавказ!*

Марш українських націоналістів Слова О. Бабія, 1929 р. [1]	Марш української армії Адаптація О. Скрипки, 2017-2018 рр. [2]
	<i>* у деяких версіях виконання [4] співалося «Одна навік вона в серцях у нас»</i>

Порівняльний аналіз показує, що загальну спрямованість твору збережено, а деякі рядки («Зродились ми великої години, // З пожеж війни і полум'я вогнів») без зміни форми фактично наповнені новим, реактуалізованим змістом і асоціюються вже з іншими історичними подіями.

Проте в тексті є низка невеликих за обсягом, але значущих смислових змін. Новий історичний та воєнно-політичний контекст вочевидь продиктував вилучення з тексту реалій, що були актуальними сто років тому, але нині такими не є, наприклад: «Плекав нас біль по втраті України», з заміною на універсальніший варіант «... за долю України». Можливо через це в адаптації також пропущений куплет із рядками «Доволі нам руїни і незгоди, // Не сміє брат на брата йти у бій», які в контексті 1920-х рр. певно відсилають до внутрішнього розбрату і «отаманщини», що призвели до історичної поразки, але в теперішній ситуації можуть бути вирваними з контексту і поінтерпретованими в руслі російських наративів про «громадянську війну», «Україну-Руїну» чи то навіть «братні народи».

Проте найбільшу кількість відмінностей у текстах можна описати як перехід від трагічного до більш оптимістичного пафосу, від героїки жертвності до героїки життєствердної перемоги: «... будь вірний до загину» – «... будь вірний без упину», «... борців упавших слава» – «... Героїв наших слава». Цією тенденцією можна пояснити і пропуск рядків «Солодке нам у бою умирати, // Як жити в пугах, мов німі раби», що перегукуються з мотивами іншого тексту епохи сторічної давнини, «Ми сміло в бій підем» (автор слів невідомий, орієнтовно 1918 р., подібні тексти відомі і в російських «червоних» і «білих» версіях): «Жереб щасливий за Край вмирати, // А не в кайданах вік звикати», або «Ми сміло в бій підем за Україну // І голови складемо за землю рідну» [5].

Значне поширення такого пафосу жертвності не виглядає дивним у контексті фаталістичного світобачення і колективної травми покоління учасників Першої світової війни. Для порівняння наведемо промовисту цитату з промови «Великі роковини України», виголошеної Миколою Євшаном (Федюшкою), поручником Української Галицької Армії, на сцені Вінницького міського театру 1 листопада 1919 р.: «Ми можемо зробити тільки одно: посвятити себе до останку. Для себе життя ми вже не устроїмо; тож можемо і мусимо думати тільки про життя будучих поколінь. Наша позиція рішучо безвиглядна, з гори призначена на втрату: але можемо сотворити для своїх дітей і внуків таку позицію, з якої їх не витіснить ніяка сила» [6, с. 10]. Це порівняння резонує та підкреслює трагічний меседж тексту О. Бабія, теж учасника УГА.

У наш час, через століття по Українській революції 1917–1921 рр., діалектична спіраль історії зробила виток, і ситуація визвольної боротьби проти зовнішньої агресії є подібною в загальних рисах та водночас відмінною від попередньої в багатьох значущих деталях і обставинах.

Можна дійти висновку, що з сучасного «Маршу української армії» послідовно вилучено мотив героїчної смерті як певного ідеалу та зразка для наслідування, широко притаманний багатьом, і не лише українським, військово-патріотичним текстам минулого, і який потенційно містить ґрунт для розгортання «культу смерті» за типом культивованого сучасною російською пропагандою. Змінюються акценти сприйняття: заради України важливо не гинути, а виживати і перемагати; боротьба має тривати не «до загибелі», а до перемоги, що можна побачити з заміни рядків: «І ми йдемо у бою життєвому» – «Ми йдемо в бій переможним ходом». Для дотримання рими змінюється порядок слів у іншому рядку: «Бо плач не дав свободи ще нікому» – «Бо плач не дав нікому ще свободи», і під логічним наголосом замість трагічного «нікому» опиняється енергійно-оптимістичне «свободи». Це можна вважати ще одним прикладом зміни акцентів.

Отже, версії наративу української визвольної війни, написані «по втраті України» і по її відновленні, мають характерні та значущі відмінності на рівні деталей та смислових акцентів, які можна вважати закономірними.

Список використаних джерел

1. Марш українських націоналістів. Вікіпедія: Вільна енциклопедія. URL <http://bit.ly/3gfb1yB> (дата звернення: 11.11.2022)
2. Марш української армії. Вікіпедія: Вільна енциклопедія. URL <http://bit.ly/3tEdQwd> (дата звернення: 11.11.2022)
3. Новий марш української армії від Олега Скрипки. Країна мрій. 14.03.2017. URL <https://www.youtube.com/watch?v=qfgVmSv7mlU&t=5s> (дата звернення: 11.11.2022)
4. Парад військ – Марш нової Армії | 27-річчя Незалежності, 100-річчя відродження Державності. 5 канал. 24 серпня 2018. URL <https://www.youtube.com/watch?v=4EUBBSe6kTA&t=5345s> (дата звернення: 11.11.2022)
5. Івануценко Г. «Ми сміло в бій підем за Україну...». Сумський історичний портал. 30 жовтня 2011. URL <https://history.sumy.ua/sources/media-documents/138-qmi-smilo-v-bij-pidem-za-ukrajiniuq.html> (дата звернення: 11.11.2022)
6. Євшан М. Великі роковини України. Відень: Видання уряду преси та пропаганди Зах. УНР, 1920. 26 с.